

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

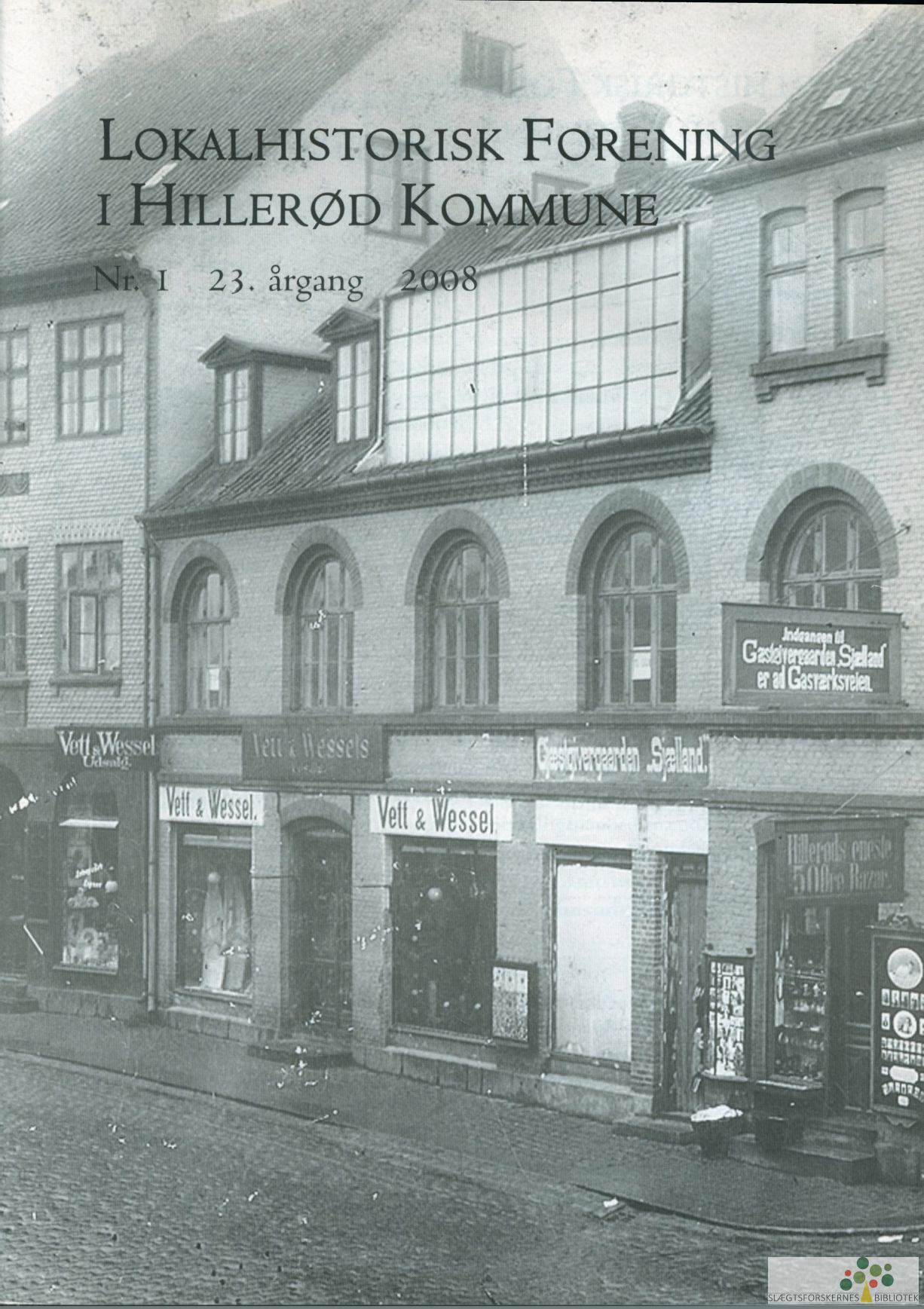
Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

LOKALHISTORISK FORENING I HILLERØD KOMMUNE

Nr. 1 23. årgang 2008

LOKALHISTORISK FORENING I HILLERØD KOMMUNE

Nr. 1 23. årgang 2008

Redaktion og layout:
Eva Holm-Nielsen

Tryk: Nofoprint, Helsingør

ISSN 0903-3505

Udkommer 3 gange årligt
Stof til bladet sendes til Eva Holm-Nielsen

Medlemskab tegnes ved henvendelse til
Inge Elsøe eller indbetaling på
Gironr. 704-4607
Pris: 125 kr, 75 kr pensionister og studerende

www.lfhk.dk

© Copyright
Lokalhistorisk Forening i Hillerød Kommune

Indhold

H. C. BORREGAARD	3
af OVE RASMUSSEN	
FARFAR VAR FØDT I HAVEHUSET	12
af KNUD AAGE THOMASSEN	
GENERALFORSAMLINGEN 2008	16
BOGNYT	17
af ASCER BERG	
ARRANGEMENT	19

Forside: Gæstgivergården Sjælland ca. 1900. Foto (udsnit): Oscar Johansen. Hele fotografiet, se side 20.

Lokalhistorisk Forening støttes af:

Danske Bank - Det Nationalhistoriske Museum på Fredriksborg -
Statsautoriseret Revisionsaktieselskab Ernst & Young - Dines Jørgensen. Rådgivende ingeniører - Hillerød Bibliotek - Hillerød Borgerstiftelse - Hillerød Industri- og Håndværkerforening - Hillerød Kommune - Lokalbanken - Nykredit - Ristorante La Perla - Ullerød Brugsforening

BESTYRELSEN

Formand:

Asger Berg
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
asger.berg@ofir.dk

Næstformand og kasserer:

Inge Elsøe
Ørnevej 10
2970 Hørsholm
Tlf. 4586 6676
elsoe@get2net.dk

Sekretær:

Eva Holm-Nielsen
Søren Kierkegaardsvej 1
3400 Hillerød
Tlf. 4826 4689
emhn@ofir.dk

Henrik Selsøe Sørensen

Bondehavevej 11
2880 Bagsværd
Tlf.: 4498 9220
selsoe@yahoo.com

Mona Petersen
Grønneager 21
3400 Hillerød
Tlf.: 4826 3365

Ivar Berg-Sørensen
Køgemestervej 5
3400 Hillerød
4824 5131
ibsorensen@mail.tele.dk

LOKALHISTORISK ARKIV

Christiansgade 1
3400 Hillerød
Tlf. 4820 1915

Arkivet har åbent
Tirsdag 14-19
Torsdag 11-16

I. lørdag i måneden 10.30-13

H. C. BORREGAARD

*Historien om en usædvanlig bogholder og borgerrepræsentant
i Hillerød omkring midten af 1800-tallet*

Det var slemt nok, at Hillerød var uden egen kirke, siden den lille trækirke, der i sin tid lå på den nuværende torvebakke, blæste omkuld Sankt Karens Nat den 25. november 1624. Langt værre var det, at byen ikke længere havde egen markedsplads. For det berørte jo pengepungen.

DEN NYE MARKEDSPLADS

Den markedsplads, der fra omkring 1789 havde ligget i Helsingørsgade, var nemlig i 1842 flyttet helt ud til Nyhuse og dermed uden for byen. Det gav økonomiske problemer for mange handlende og især for købmænd og værtshusholdere, som tjente deres penge på bønderne, når de på markedsdage kom til byen.

Borgerrepræsentationen var sig den alvorlige situation bevidst og besluttede i 1845 at købe en grund af borgerrepræsentant Borregaard fra dennes ejendom Malterigården i Slangerupsgade og udlægge arealet til byens nye markedsplads.

Desværre var der ikke penge nok i byens kasse til en sådan handel,

hvorfor Borgerrepræsentationen henvendte sig til bogholder Borregaard om et lån i Sparekassen på 2.000 Rbd. Som Sparekassens bogholder sikrede han herefter, at der blev ydet Hillerød et lån på det for handlen nødvendige beløb. Ved denne handel var Borregaard i praksis både sælger, køber og långiver.

Af
OVE RASMUSSEN

HANS BORREGAARD

Hans Christoffer Borregaard blev født den 2. august 1801 i Ganløse som søn af møller Christian Borregaard og Ane Cathrine Schmidt. Han gik kontorvejen og stod »i lære« hos forskellige embedsmænd, og efter ni års trofast tjeneste blev han fuldmægtig på Amtstuen i Hillerød, der forblev hans arbejdsplads i yderligere 14 år.

I 1822 tog Borregaard juridisk embedseksamen med karakteren »Bekv. temmelig vel«, og i 1826 giftede han sig med Christiane Christiansen. De fik deres eneste barn i 1827, datteren Emilie.

Da Borregaard var midt i 30'erne, købte han Malterigården i Slangerupsgade, hvor der fra gammel tid var

blevet fremstillet øl og brændevin. I 1837 fik han borgerskab i Hillerød som brændevinsbrænder og ølbrygger.

Brænding og salg af brændevin gav ham store indtægter, og han blev efterhånden en både rig og betydningsfuld mand i byen. Dermed kom han med i Hillerøds lille, men meget indflydelsesrige overklasse, bestående af de ca. 100-mænd, som havde ret til at vælge medlemmer til Borgerrepræsentationen.

Ligeledes var han også blandt de kun 60 borgere, der alene i kraft af indtægt og ejendom var valgbare til bystyret. Borregaard var i en årrække borgerrepræsentant og i flere perioder formand for Borgerrepræsentationen, første gang i år 1840.

SPAREKASSENS FØRSTE LÅNER

Borregaard var en af de syv betydende mænd, der i 1842 stod bag oprettelsen af Frederiksborg Amts Spare- og Laanekasse, hvor han hurtigt blev en af dens ulønnede direktører. Denne ledende stilling gav Borregaard flere personlige fordele, bl.a. opnåede han på det første direktionensmøde at få bevilget Sparekassens første lån på 1.000 Rbd. Det var en betydelig sum dengang, og Sparekassens finansielle stilling tillod faktisk ikke, at der blev ydet et så stort lån. Fra årsskiftet 1844 blev Borregaard bogholder i Sparekassen mod et årligt honorar på 150 Rbd.

KUNDEPLEJE

Det var efterhånden blevet sædvane, at låntagere, der ønskede at betale rente, kunne afregne direkte til bogholder Borregaard uden for Sparekassens normale kontordage. For eksempel når de tilfældigt mødte Borregaard på gaden eller ved at op-søge ham i hans hjem.

Nu kunne det også være svært for låntagerne at komme i Sparekassen indenfor ekspeditionstiden, der kun var nogle få timer om ugen. Så i sig selv var det en praktisk ordning for Sparekassens kunder, at de kunne betale skyldige renter direkte til Borregaard. Og selvfølgelig var det i fuld tillid til, at bogholderen også lod pengene gå videre til Sparekassen. Det var først langt senere, at det viste sig, at låntagerne alligevel ikke skulle have haft denne blinde tillid til Borregaard. For faktisk kom pengene aldrig længere end til Borregaards egen lomme - i hvert fald aldrig i Sparekassens kasse.

REGNSKABSROD

Borregaard havde som bogholder ansvaret for det årlige regnskab, som det var pålagt Sparekassen at offentliggøre. Men der kom ikke noget regnskab fra bogholderen, hverken for året 1845 eller for de efterfølgende år.

Det var Sparekassens formand, kammerråd Christian Madsen, der skulle føre en særlig kontrolkas-

sebog over indtægter og udgifter, og som var direktionens eneste kontrol med bogholder Borregaard. Kammerråd Madsen opbevarede blandt andet kontrollkassebogen, forskellige andre dokumenter, samt Sparekassens frie kontantbeholdning i en jernkiste, der til samme formål var opstillet ved siden af hans seng i soveværelset på hans store gård »Trollesminde« uden for Hillerød.

I august 1848 døde Christian Madsen, men da hans enke ret hurtigt blev uvenner med Borregaard, nægtede hun at udlevere kontrol-

kassebogen. Så længe kontrolbøgerne ikke var til Sparekassens disposition, var det umuligt at gennemføre nogen form for revision.

BORREGAARD TILSTÅR

Da Borregaard blev stillet over for kravet om, at han nu skulle aflevere regnskaberne, måtte han vedgå, at han ikke havde ført hovedbogen i flere år, og at han godt var klar over, at restancerne på lånene var betydelige.

For at komme videre besluttede bestyrelsen at give Borregaard et

*Slangerupsgade
10-14,
ca. 1865.*

*Foto: Carl
Rathsach.*

*Lokalhistorisk
Arkiv i Hillerød.*

Gadeparti ved
Markedspladsen,
Slangerupsgade
8-14, ca. 1880.

Foto: Carl
Rathsach.
Lokalhistorisk
Arkiv i Hillerød.

honorar på 100 Rbd. for at få ham til at fuldføre regnskaberne. Endvidere blev det ham bestemt pålagt at udarbejde en liste over de rentepenge, som han igennem årene havde modtaget uden at afregne med Sparekassen.

REVISIONEN

Efter næsten et halvt års forløb afleverede Borregaard regnskabet i maj måned 1849, og de to folkevalgte revisorer gik herefter i gang med at gennemgå det omfattende materiale.

Da der fortsat var mange tvivls-
spørgsmål i regnskabet, forsøgte
direktionen at få enkefrue Madsen

til at »udlåne« Sparekassens kontrol-
bøger. Men først omtrent et år se-
nere tillod hun, at Borregaard sam-
men med revisorerne og en af hende
valgt repræsentant måtte få de øn-
skede kontrollbøger til eftersyn.

Herefter kunne revisionen af
regnskabet gøres færdigt, og det blev
klart, at bogholder Borregaard
havde - som det udtryktes - »et be-
tydeligt Debet« af modtagne, men
ikke afregnede renter på et beløb
op imod 3.000 Rigsbankdalere.

Direktionen besluttede herefter,
at Borregaard skulle stille sikkerhed
for beløbet, enten ved håndpant el-
ler ved skadesløsbreve i sine ejen-
domme.¹

Überørt af regnskabsrodet og de ikke afregnede rentepenge bevarede bogholder Borregaard sin betroede stilling i Sparekassen.

Den 28. december 1850 kørte Borregaard fra sin gård ved Lavø og indfandt sig i Sparekassen, hvor

han udstedte den ønskede sikkerhed og derpå opsgav sin stilling som bogholder.

DYRTIDEN

På grund af meget store prisstignin-

*Slotsgade ca.
1865, taget fra
fotograf Carl
Rathsachs atelier.*

ger på de almindelige daglige fødevarer blev 1847 et dårligt år for alle, og især gik det hårdt ud over fattigfolk, som overalt led stor nød.

Borregaard klarede sig igennem de økonomisk hårde tider ved at få sit honorar i Sparekassen fordoblet fra 150 til 300 Rbd.

Efter udbruddet af den første slesvigske krig og Kong Christian 8.s død i 1848 blev det urolige tider for hele landet. Sparekassen mærkede også de stramme økonomiske forhold, hvorfor direktionen traf den alvorlige beslutning om »indtil videre aldeles ingen Udlaan at bevilge.« På grund af Sparekassens dårlige likviditet besluttede direktionen samtidig at opsigte en række lån, der var ydet Sparekassens landbokunder.

Efter at direktionen havde truffet disse tunge beslutninger, og mødeprotokollen var sluttet samt underskrevet, kom der en tilføjelse om, at direktionen intet fandt at erindre imod, at det tillades bogholder Borregaard at optage et lån på 1.500 Rbd.

TILBAGE TIL HILLERØD

Siden 1848 havde Borregaard ejet og boet på Bøgeskovgård i Lavø. I 1853 solgte han gården og vendte tilbage til Hillerød, hvor han og hustruen Christiane flyttede ind i lejligheden stuen til højre for porten i Bygning No. 72 i Helsingørgade - i dag nr. 18.

Det var absolut ejendommens største og bedste lejlighed, som var på 4 værelser, kammer, køkken samt spisekammer.

Borregaard indrettede sig yderst standsmæssigt med såvel kusk, karl som pige. Karl og kusk boede i kamre i baghuset, hvor der også var stald, vognport, brænderum og skære- samt tærskelo.

I efteråret 1856 købte Borregaard ejendommen af den hidtidige ejer, brændevinsbrænder A. L. Rugaard, Roskildehvide ved Roskilde.

BORREGAARDS FAMILIE

Borregaards datter Emilie Hansine (1827-1918) blev gift med juristen Jens Vilhelm Riber Albrechtsen, som i øvrigt efterfulgte Borregaard som bogholder i Sparekassen. Som nygifte flyttede datter og svigersøn ind i en lejlighed i naboejendommen, Helsingørgade nr. 16. Der var flere døre mellem lejlighederne, så familielivet kunne dyrkes, ikke mindst af hensyn til Borregaards lille barnebarn Julius.

NYE STILLINGER

Borregaards letsindighed med betroede midler og hans skødesløshed i arbejdet som bogholder i Sparekassen skadede ham ikke i offentlighedens øjne, i hvert fald havde han ikke svært ved at få nye betroede stillinger, først som bog-

holder og sekretær i Brandforsikringsselskabet for Frederiksborg Amt og senere som fuldmægtig hos branddirektøren i Hillerød.

I året 1857 blev Borregaard konstitueret som branddirektør for Holbo Herred, en stilling han bevarede lige til sin død, og til sin store glæde og stolthed blev Borregaard i 1858 udnævnt til kammerråd.

HILLERØD I 1840'ERNE

Det var ikke nogen imponerende by, som Borregaard var formand for. Hillerød eller rettere Frederiks-

borg, som byen dengang kaldtes, var meget lille og bestod reelt kun af et lille torv og syv gader.

I 1840 var der 1.839 indbyggere fordelt på 484 husstande i 166 gårde og ejendomme. Derudover havde byen 14 offentlige bygninger.

Hillerøds gadebelysning bestod af tranlamper, som skulle oplyse byens gader til glæde for borgerne. Men det var så som så med den gadebelysning. Byens meget sparsomme styre havde vedtaget, at når det efter kalenderen var fuldmåne, så skulle byens lygter ikke tændes. Man rettede sig kun efter almanakken, og når det ifølge den skulle være

Torvet ca. 1880. Rådhuset blev opført i 1831 og nedrevet i 1887. U.å.

Lokalhistorisk Arkiv i Hillerød.

fuldmåne, og det uanset om månen var synlig eller ej, ja så skulle belysningen ikke tændes i byens gader og stræder.

I øvrigt udviste Borgerrepræsentationen den samme sparsommelighed i de lyse natters tid, hvor der heller ikke blev tændt for belysningen i byens gader og stræder.

Hillerød levede dengang, som så mange andre af datidens små købstæder, af handel med omegnsbønderne, ved eget landbrug, samt og ikke mindst ved fremstilling og salg af brændevin.

Den håndværksmæssige vedligeholdelse af slottets bygninger gav også byen nogen indtægt, selvom slotsforvaltningen i vid udstrækning hentede arbejdskraft udefra til stor fortrydelse for de lokale mestre. Bystyret havde i øvrigt ikke megen sans for, hvad slottet betød for byen og dens ve og vel.

BORREGAARD SOM POLITIKER

I Borregaards periode i bystyret vakte det meget stor forbitelse i Borgerrepræsentationen, at hofmarskallatet pludselig stillede krav om at få fjernet byens krudtmagasin, som i mange år havde befundet sig udmærket i kælderen under slottets porttårn.

Man forsøgte først at smyge sig udenom kravet, men da dette ikke lod sig gøre, fik man omsider taget sig sammen til at lade hele krudtbeholdningen transportere ud på

Badstuen, hvor den blev anbragt i kælderen.

I Borgerrepræsentationen glædede man sig meget over at have løst krudtproblemet uden større omkostninger for byen. Imidlertid var hoffets fyrværker netop gået i gang med at fremstille festfyrværkeri i Badstuen, som skulle anvendes ved Christian 8.s forestående salving på Frederiksborg Slot.

På grund af overhængende fare for eksplosion og brand forlangte hoffet, at Borgerrepræsentationen omgående skulle fjerne byens krudtbeholdning fra Badstuen. Borgerrepræsentationen måtte herefter træffe den tunge beslutning at anvende 150 Rdl. af byens egne sparsomme midler til at bygge sit eget krudtmagasin.

BORREGAARD VIL I RIGSDAGEN

Udover at Borregaard i en lang årække var borgerrepræsentant og i tre perioder tillige formand for Borgerrepræsentationen, var han stærkt engageret i landspolitikken.

Ved valget til den grundlovgivende rigsdag i 1848 var Borregaard opstillet i Frederikssund distrikt. Han opnåede ikke at blive valgt ind i rigsdagen, hvor han af de fire kandidater fik det laveste stemmetal: 8 ud af 379 mulige.

Meget større held havde han heller ikke med at blive valgt til amtsrådet, hvortil han flere gange var opstillet. Det nærmeste han

kom, var ved valget i 1842, hvor han opnåede at blive suppleant.

»DEN SIMPLE MAND«

Hans Christoffer Borregaard blev bedømt som en venlig og omgængelig mand. Dog kunne der, når han optrådte offentligt, godt være noget kværulerende og irriterende over hans væsen. Han yndede at omtale sig selv som »den simple mand«, hvis meninger ikke byggede på nogen boglig lærdom, men alene på mange års erfaring i forskellige livsstillinger.

Hans Christoffer Borregaard døde den 14. oktober 1866, men dødsfald i den nærmeste familie var med til at formørke hans sidste år. I 1863 døde hans svigersøn Jens, kun 39 år gammel. Og få måneder

før sin død mistede Borregaard sit eneste barnebarn Julius, der døde af skarlagensfeber, kun godt 6 år gammel.

BORREGAARDS ENKE

Efter sin mands død blev Christiane Borregaard boende i lejligheden, men den 14. juni 1867 blev ejendommen solgt, efter tidens sædvane ved en offentlig auktion, der blev afholdt på selve ejendommen. Det blev oplyst, at ejendommen var brandforsikret for 9.170 Rbd., og der var en årlig indtægt ved udlejning af lejligheder på 230 Rbd. Ejendommen blev solgt for det højeste bud på 4.810 Rbd.

Christiane Borregaard overlevede sin mand med 7 år, og døde den 14. januar 1874, 73 år gammel.

¹ Håndpant vil sige, at pantnaver får det pantsatte i sin varetægt, medens skadesløsbrev betyder, at en ejer af fast ejendom kan give en bestemt kreditor sikkerhed i sin ejendom for et bestemt beløb.

Kilder

Folketællingerne 1787-1870.

Skifteprotokoller for Hillerød Købstad 1884-1887, LAS.

Tinglysningsprotokoller.

FRA FREDERIKSBORG AMT. ÅRBOG FOR 1947, Hillerød 1947.

FREDERIKSBORG AMTS SPARE- OG LAANEKASSE 1842-1942, Kbh. 1942.

C. Rievers og Carl Albrechtsen, STAMTAVLE OVER FAMILIEN BORREGAARD, Kbh. 1902.

Valdemar Seeger, FRA KULSVIERLANDET II, HILLERØD 1931.

Anders Uhrskov, HILLERØDBOGEN, Hillerød 1948.

Anders Uhrskov, KULTUR OG FOLKEMINDER IV, Hillerød 1952.

Anders Uhrskov, KULTUR OG FOLKEMINDER XVII, Hillerød 1965.

Anders Uhrskov, NYE KULTURBILLEDER 1849-1914, Hillerød 1956.

FARFAR VAR FØDT I HAVEHUSET

Af *KNUD AAGE*
THOMASSEN

I 1879 flyttede min oldefar, Karl Wilhelm Thomassen, fra Nyhuse til »Øverste Havehus« i Slotshaven. Han havde boet i Nyhuse sammen med sin kone og de to børn Thomas og Anna samt forældrene Thomas og Margrethe Christensen.

Karl var født i Frederiksborg Slotssogn i 1855 og var som 22-årig tjenestekarl i 1877 blevet gift i Slotskirken med Johanna Beate

Johansdotter. Hun var svensker, født i 1851 i Harplinge ved Halmstad. Han blev i 1879 ansat som opsynsmand og gartner i Slotshaven og fik tjenestebolig i »Øverste Havehus« på Rendelæggerbakken. Han virkede i Slotshaven til han blev 70. Han omtales som fåmælt, men elskværdig og pålidelig.

Han var fagpolitisk aktiv og tog sammen med sin kone del i Social-

demokratiets politik, og han var medstifter af Centralforeningen for Tjenestemænd i Statshaverne, hvor han blev æresmedlem ved sin pensionering i 1925. Samme år flyttede han til Blytækkervej, hvor han døde i 1937.

PETER JOHANNES THOMASSEN
I Havehuset, som blev erstattet af en ny bygning i 1912, blev der imellem 1881 og 1890 født yderligere seks børn, så der har været trængsel i huset. Som bekendt var børnedødeligheden stor dengang, og tre af børnene blev ikke mere end højst 2 år. En af døtrene blev 18 år.

Den 26. februar 1883 blev Peter Johannes Martin Thomassen, min farfar, født i Havehuset. Dengang kom man som bekendt tidligt ud og tjene til føden, og han havde, så vidt jeg ved, plads hos Slotsgartneren på Rendelæggerbakken, allerede som dreng.

Efter hvad jeg har kunnet spore, kom han så først i lære - eller var arbejdsdreng - hos en smed eller lignende i Hillerød.

Som soldat var han indkaldt til marinen. Her var han påmønstreret krydseren »Valkyrien«, hvor Prins Valdemar var chef.

Han blev i 1906 gift med Johanne Reichardt, min farmor, som

Til venstre Rendelæggerbakken med slotsgartnerboligen 1895. På vejen står den 12-årige Peter Johannes Thomassen. Foto: Carl Rathsbach. Ovenfor det nyopførte havehus, Rendelæggerbakken 2, som blev opført i 1912. Lokalhistorisk Arkiv i Hillerød.

Peter Johannes Thomassen med fil og hammer, forrest i midten. Billedet er fra ca. 1900.

var født i 1884 som datter af Jens Frederik og Petrea Reichardt på Karlebo Overdrev.

De fik en lejlighed på Rolighedsvej i Hillerød. Her fik de to drenge, Svend Aage, som er min far, og Carl.

Peter Johannes Thomassen blev ansat ved postvæsnet. Efter at have gjort tjeneste som postbud i Hillerød ansattes han efter ansøgning i 1914 og »mod at De stiller en Kautation af 900 Kr.« som postpakmester med tjeneste ved Østifternes Jernbanepostkontor med bopæl i Nyborg. Resten af sin tid arbejdede han i de »rullende« postkontorer

(jern-banepostvognene) og var stationeret forskellige steder i landet (Nyborg, Skanderborg og København). Han byggede hus i Nyborg. Det blev senere mit barndomshjem, idet min far overtog huset 1938. Peter Johannes pensioneredes i 1948 som pakmesterformand. Min farmor, Johanne, døde i Nyborg 1958 og Peter Johannes i 1962.

FAMILIEOVERLEVERING

I næsten enhver slægt er der en mundtlig overlevering fra for længst afdøde medlemmer. Det er naturligvis svært at få verificeret, om hi-

historierne har noget på sig, og den mundtlige overlevering er jo altid meget usikker. I min familie går der f.eks. følgende historier, som har tilknytning til Hillerød.

Min oldefar, Karl Wilhelm, har personlig fået overrakt et par træsko af Frederik 7. Da min tipoldefar, Thomas Christensen, arbejdede på daglejerbasis i Slotshaven, mens Frederik 7. og Grevinde Danner jævnligt opholdt sig på slottet, blev arbejdernes børn efter sigende samlet en gang om året til overrækelse af disse træsko, som kongen åbenbart syntes, de kunne have god brug for.

Det siges desuden, at min farmor som barn eller ung pige har trådt pedalerne, der forsynede orglet i Slotskirken med luft. Hvordan den historie er opstået, kan jeg ikke finde ud af. Mit gæt er - hvis den er sand - at nogle børn i området, måske kommende konfirmander, har haft denne pligt i kirken. Eller at hun måske har været i huset hos præst eller organist.

EFTERSPIG

Som et lille p.s. kan jeg da fortælle om en oplevelse, jeg havde forrige sommer, da jeg - igen - var i Hillerød. Den har egentlig ikke noget med ovennævnte at gøre - og så alligevel.

Det giver af og til lidt stof til slægtsforskningen, når man besøger en kirkegård, som har tilknyt-

ning til slægten. Kan man så oven i købet få en snak med graveren, er man mange gange godt hjulpet. I den anledning var jeg en tur på Karlebo Kirkegård. Ikke fordi jeg forventede noget særligt, men fordi min farmor, født Reichardt, jo stammede fra Karlebo Overdrev. Alle var jo døde og borte, og gravene for længst nedlagt.

Jeg spurgte den flinke og hjælpsomme graver, om han kunne erindre at have set navnet Reichardt. Jo, sagde han, Johannes ligger på urnegravpladsen.

Det viste sig, at Johannes, som var min farmors bror og født i 1899, var død så sent som i 1990. Nu var der det ved Johannes, at han var en kendt person i området. Han var lidt af en særling. Enlig og med et udseende, der mest af alt mindede om Klokkeren fra Notre Dame. Udseendet havde han fået efter en sygdom som barn. Derudover havde han talebesvær på grund af et voldsomt hareskår. Jeg kan i hvert fald huske, at jeg som barn var bange for ham, når han var på besøg hos mine bedsteforældre.

Graveren fortalte, at han havde kendt ham. Han kunne huske, hvordan børnene gjorde nar af ham, når han af og til var med bussen til Hillerød. Ellers var han godheden selv og hjælpsom over for andre. Han boede på sine gamle dage i et lille hus ved en gård ved Karlebo, hvor flinke mennesker tog sig af ham, til han døde i 1990.

GENERALFORSAMLINGEN 2008

Af
EVA HOLM-
NIELSEN

Lokalhistorisk Forenings ordinære generalforsamling blev afholdt mandag den 3. marts 2008, kl. 19.00 i Kedelhuset.

Her gennemgik formandens årets aktiviteter. ÅRETS HUS er kåret for 21. gang, og for første gang skulle bestyrelsen ud og kigge på huse i hele den store nye kommune.

På formidlingsområdet har vi udgivet 3 numre af vores medlemsblad, som ikke bare er et vigtigt bindeled til medlemmerne, men igen i år har vi oplevet, at nogle af artiklerne har været stærkt efterspurgt udefra, og at ekstraoplag hurtigt blev udsolgt. Bladet er også efterspurgt på den måde, at der er mange, der gerne vil bidrage til det.

Desuden har vi økonomisk støttet bogsuccessen DA TYSKERNE KOM af Bjørn Verstege.

Den tredje udgivelse er HILLERØD-KALENDEREN 2008, hvis tema er Hillerøds gamle værtshuse, hoteller og restauranter.

I årets løb har der været 3 arrangementer, foredrag om Esrum Kanal og dens historie og om det at være i international idræt op til og under 2. verdenskrig, samt en byvandring gennem Slotsgade med gennemgang af husene og deres historie fra Slotskroen til Torvet. Formanden sluttede sin beretning med

at takke bestyrelsen og foreningens sponsorer. Beretningen lægges i sin helhed ud på foreningens hjemmeside: www.lfhk.dk.

Kasserer Inge Elsø fremlagde det reviderede regnskab for 2007, som blev godkendt. Hun pointerede, at det store underskud skyldes, at foreningen har måttet anskaffe sig en ny computer til fremstilling af bladet. Til gengæld har vi fået støtte til softwaren fra kommunen. Foreningen har dags dato 262 medlemmer.

Kontingentet for 2008 forbliver uændret, 125 kr. og 75 kr. for pensionister og studerende.

Der var genvalg med akklamation til Asger Berg, Inge Elsø og Henrik Selsø Sørensen. Ligeledes til suppleanterne Aase Hansen og Peter Schmaltz-Jørgensen. Der var desuden genvalg af Tage Wiuff og Hans Henrik Egeblad Christoffersen til hhv. revisor og revisorsuppleant.

Efter generalforsamlingen holdt skovløber Carsten Carstensen foredrag om Grib Skovs historie. Arrangementet var et tilløbsstykke.

Efterfølgende konstituerede bestyrelsen sig med Asger Berg som formand, Inge Elsø som næstformand og kasserer og Eva Holm-Nielsen som sekretær.

BOGNYT

BJØRN VERSTEGE, DA TYSKERNE KOM.
Forlaget Ursianna, 2007. 152 sider.
149 kr.

Bjørn Verstege, der tidligere bl.a. har udarbejdet et glimrende online-undervisningsmateriale til skolebrug om befrielsen i 1945 i Hillerød, www.befrielsenihillerod.dk, går med sin bog fra besættelsen i 1940 tilbage til begyndelsen. Bogen, der udkom i november 2007 under stor og velfortjent bevågenhed fra de lokale mediers side, præsenterer nogle væsentlige, hidtil ukendte lokale kilder til, hvordan tyskerne blev indkvarteret og modtaget i Hillerød og Nordsjælland i 1940. Verstege's scoop har været at finde og fremdrage Hillerød Kommunes dagbog, ført af Aage Scheibel, samt nogle indberetninger fra Frederiksborg Amt. Men derudover har forfatteren gennemarbejdet materialet, så det fremstår med en meget grundig introduktion, med velvalgte illustrationer og med supplerende registre. Lad os håbe, at Verstege fortsætter sit arbejde med dette spændende kapitel af byens historie.

Vibeke Dalgas, BYPLANHISTORIE OG BYUDVIKLING I HILLERØD 1945-2006. Dansk Byplanlaboratorium,

Byplanhistorisk Note 58, 2007. 92 sider, 150 kr.

Vibeke Dalgas, der i 1959 blev ansat som byplanarkitekt i Hillerød og Frederiksborg Slotsogns Kommuner, gennemgår i hæftet først de syv generationer af dispositions- og kommuneplaner fra efterkrigstidens fingerplan frem til nu, og i sit afsluttende afsnit om de travle 1960'ere giver hun et mere personligt erindringsbillede. Hæftet, der her fremtræder i udvidet form og med langt flere illustrationer end i Hillerødbogen, er både byplanhistorie og byhistorie set med en planlæggeres og arkitekts øjne, og som sådan er det et af de væsentligste bidrag til Hillerøds historie i perioden. I sin indledning nævner Vibeke Dalgas, at hun gerne vil skrive mere detaljeret om de enkelte kvarterer i byen, deres tilblivelse og arkitektur. Hvor er det rart, at Vibeke Dalgas fortsat beskæftiger sig med sin gamle by! Vi håber at få mere byhistorie at se fra hendes side.

Anders Bohn, »Brødskovområdets kulturelle og sociale forandring 1945-2008«, BRØDESKOV BORGRAVIS nr. 180ff, 40 sider.

Anders Bohn, der er velkendt for Lokalthistorisk Forenings medlem-

Af

ASGER BERG

mer igennem sine artikler her i medlemsbladet, har igennem en række numre af BRØDESKOV BORGERAVIS offentliggjort sit arbejde om Brødeskovområdets kultur- og socialhistorie siden 1945. Hvert nummer af borgeravisen har som føljeton bragt 8 midtersider, der kan tages ud og samles til et hæfte. Når majnummeret udkommer i år, er værket færdigt. Anders Bohn, der for et par år siden færdiggjorde sit historiestudium ved Københavns Universitet, og som samtidig selv har været en aktiv del af det lokalområde, han skriver om, gennemgår grundigt og sagligt områder som erhvervsudvikling, trafik, forsamlingshuse, skoler og institutioner, kirke, sport osv. Sammenfattende gives der et billede af en udvikling, der især fra ca. 1960 ændrede områdets liv væsentligt. Det gamle samfunds kultur, hvor landbrug og teglværk var centrale arbejdspladser, ændrede sig dynamisk frem imod 1980 med den store tilvækst af tilflyttere udefra, der havde andre erhverv.

Leif David Nielsen, EN BYGMESTER OG HANS HUSE. Privat udgivet, 2007. Med skriftet har udgiveren rejst et minde for sin far, muremester Jørgen David Nielsen, som levede fra 1892 til 1979. Hæftet viser billeder af de huse, som Jørgen David Nielsen igennem 40 år stod bag - som muremester og bygmester, især i Alsønderup og omegn. Billederne

har lokalhistorisk interesse ved at vise den solide, karakteristiske »muremesterstil«, som prægede mange villaer i midten af det 20. århundrede, hvor det var en bestemt muremester, ikke en arkitekt, der stod for tegningerne til byggeriet.

FOLK OG MINDER FRA NORDSJÆLLAND, 62. årgang, 2007. Nordisk Forlag, Helsingør. 48 sider. 130 kr. Endnu en årgang af det hæderkronede og altid smukt illustrerede skrift, der glæder mange nordsjællændere op til jul! Og som altid er der både topografisk og biografisk funderede artikler, og igen i år er det gode og velfortalte historier fra det meste af Nordsjælland. Fra Hillerød bidrager Eva Holm-Nielsen med en artikel om »Slottets gode fe«. Historien om Pauline Flindt, ugift svigerinde til slotsforvalter Gyllich på Frederiksborg, og som var barndomsveninde med komponisten A.P. Berggreen, er gravet frem af arkiverne og fortæller om en betydningsfuld initiativtager til social velgørenhed i Hillerød midt i 1800-tallet, på flere måder en tidstypisk historie.

Henrik Selsø Sørensen, Claus Boie og Gorm Christensen. FRA BILLEDHILSEN TIL POSTKORT. Bruun Rasmussen Publishing, 2007. 400 sider. 399 kr.

Denne monumentale og overdådigt illustrerede bog fortæller postkortets historie i Danmark. Underholdende, udførligt informerende og dygtigt formidlet henvender den sig bredt, både til samlere og alment interessede læsere, og gengivelsen af de mange billedpostkort af alle mulige typer er af høj kvalitet. Undervejs igennem historien præsenteres tidlige typer af billedhilsner som gækkebreve, reklamekort, kuverter med billeder osv., og omhyggeligt gennemgås populære samleområder som kunstnerkort, transportkort og ikke mindst de topografiske prospektkort. Afsnit om kunstnerne, fotograferne og forla-

gene bag postkortene gør endvidere, ligesom de posthistoriske og filatelistiske oplysninger om frankering og porto, bogen til et nyttigt opslagsværk. Registre og et alfabetisk ordnet afsnit med ordforklaringer savnes heller ikke. Hvad Hillerød angår, er byen repræsenteret med et prospektkort af Frederiksborg Slot fra ca. 1895 samt et morsomt stereoskopbillede, ligeledes af slotet med nogle cyklister i ydre slotsgård, optaget af en amerikansk fotograf. Forfatteren Henrik Selsø Sørensen er, som det vil være bekendt, medlem af vores forenings bestyrelse, og det kan vi være stolte af!

BUSTUR TIL OMEGNSSOGENE

Søndag den 13. april 2008, kl. 13.00 præcis

kører bussen fra parkeringspladsen ved Fredensvej 12. Vi skal på en rundtur til bl.a. Ny Harløse, Tjæreby, Lille Lyngby, Nejede, Alsønderup, Bendstrup og Ullerød, og der bliver stop ved et par af kirkerne og arkivet i Alsønderup. Med os har vi gode fortællere: Inge Kristensen, Ole Peters og Ole Blåkilde. Hjemkomst til Fredensvej ca. kl. 17.00.

Pris 60 kr. pr. person. Tilmelding efter princippet først til mølle til Mona Petersen på telefon 4826 3365.

BUSTUR TIL OMEGNSSOGENE

Se omtalen side 19.

Nedenstående fotografi, som viser de nu nedrevne bygninger på hjørnet af Slotsgade og Gasværksvej (nu Frederiksgade), er taget af fotografen Oscar Johansen (f. 1871), som havde atelier i bygningen fra ca. 1907-1922 bag det store vinduesparti på øverste etage. I udhængsskabene ses et udvalg af hans portrætter. På skiltet, der hænger ud fra muren, står der »Indgangen til Gæstgivergården Sjælland er ad Gasværksveien«. Under skiltet over døren: »Hillerøds eneste 50 Øre Bazar«.

HUSK AT BETALE KONTINGENT. GIROKORT ER UDSENDT!